

Posudek bakalářské práce

Autorka: Ivana Macháčková

Název práce: Svět jako „první svátost“. Pojetí světa v liturgické teologii Alexandra Schmemanna

Studijní program: teologie křesťanských tradic

Předložená práce Ivany Macháčkové analyzuje, interpretuje a částečně také hodnotí pojetí světa v liturgické teologii pravoslavného teologa A. Schmemanna. Práce má přehlednou a dobře strukturovanou osnovu. Po stručném nastínění biografického kontextu Schmemannova díla se zaměřuje na jeho pojetí světa jakožto symbolu a svátosti, dále na Schmemannovo chápání eucharistické liturgie ve vztahu ke světu a nakonec na vztah církve a světa. V poslední kapitole uvádí kritické hodnocení Schmemannova pojetí, jak jej nabízí M. Brinkman, B. Morrill a autorka sama.

Práce má charakter především popisný, autorka na základě důkladné četby relevantních Schmemannových děl rekonstruuje jeho pojetí světa v různých tematických kontextech a souvislostech. Svá zkoumání dokumentuje bohatým poznámkovým aparátem. Jistou slabinou této rekonstrukce je nedostatečné rozlišování mezi různými (velmi odlišnými) významy slova „svět“ jak v biblické tradici, tak v pozdější teologické reflexi. Vzhledem k této terminologické nevyjasněnosti není ústřední téma práce zcela zřetelně identifikováno a pojednáno. V práci chybí zřetelné rozlišení světa jako 1) dobrého Božího stvoření, 2) světa jako (eticky neutrální) lidské sféry existence a 3) světa jako autonomního, od Boha se odvracejícího rozměru lidského bytí.

Autorka se místy (s výjimkou poslední kapitoly pouze v poznámkách pod čarou) odvažuje hodnotících komentářů. Tyto vzácné komentáře mají ovšem spíše impresionistický charakter, autorka hovoří o tom, co se jí „nelíbí“, co jí „oslovuje“, co se jí „zdá“, s čím se „nemůže ztotožnit“, čemu „nerozumí“ atd. V těchto (nanejvýš žádoucích!) pokusech o tvořivou interpretaci a kritický rozhovor se studovaným teologem chybí jasná kritéria hodnocení (např. kontinuita s Písmem a tradicí), zřetelné je pouze kritérium Schmemannovy (ne)konsistence v rámci vlastního díla.

Po jazykové a stylistické stránce je práce kvalitní, technicky se autorce nepodařilo vyřešit některé problémy sazby (např. str. 28 dole a str. 30 dole). Tu a tam se dopouští vyšínutí z vazby, za poznámkami pod čarou nedělá tečku (ač začíná vždy velkým písmenem).

V kapitole hodnotící Schmemannovo pojetí vyznívá zřetelně a přesvědčivě oddíl o Morrillovi (stanoviska Morrillovy kritiky ostatně autorka většinou sdílí), oddíl věnovaný Brinkmanovi je poněkud nejasný (Brinkman se Schmemannem vlastně příliš nezabývá, pouze tematizuje podobné okruhy otázek), v oddílu věnovaném vlastní autorčině reflexi najdeme shrnutí kritických komentářů naznačovaných průběžně v poznámkách pod čarou, a opět odzbrojující angažovanou dikci (můj pohled na..., velmi mě oslovuje..., je mi blízký..., velkým problémem je pro mne...). Závěrem shrnuji: práce Ivany Macháčkové je zdařilá, pečlivá, stanovené cíle splňuje. Navržené hodnocení (vzhledem k výše uvedeným nedostatkům): B-.

Pavel Hošek

Srpen 2006